II

Förutsätter begreppet livränta en livsvarig rätt?

Av civilekonomen Ragnar Helgesson

I nummer 10 av Skattenytt detta år finns två intressanta artiklar om s.k. egendomslivränta av bankjuristen Jan Andersson och försäkringsjuristen Anders Nehrman. Samma ämne har behandlats av skattekonsulten Åke Edberg och chefsjuristen Stig Sjöström i nr 7/8 av tidskriften Företagsekonomi under rubriken ''Köpeskilling i form av egendomslivränta — till fördel för vem?''

När det gäller frågan om hur många år livräntan måste utgå för att den i skattehänseende skall godtagas som livränta skriver Edberg—Sjöström följande:

''För att det som egentligen är köpeskilling skattemässigt skall accepteras som livränta krävs att utbetalningarna skall utgå antingen under livstid eller under förhållandevis lång tid. Om tiden sätts för kort är det inte fråga om livränta utan beloppet betraktas som köpeskilling. Någon i lag stipulerad minsta tid finns inte.

För livsvariga villkorslösa livräntor har man i praxis inte fäst något avseende vid mottagarens ålder, se exempelvis riksskattenämnden 1965 nr 6:7 där livsvarig livränta från son till 82-årig fader godkändes som ersättning för aktier och fastighet.

Däremot har man för tidsbegränsade utbetalningar, som grundar sig på köpeavtal, krävt en tidsrymd på i vart fall tio år för att betalningarna skall betraktas som livränta. Praxis är emellertid inte entydig på den här punkten och fall finns där regeringsrätten förklarat att en under tolv år utgående betalning för aktier inte betraktats som periodisk utbetalning.

I betänkande från skatteutredningen om periodiskt understöd, SOU 1972:87, finns en redovisning av praxis varav framgår att en femtonårsperiod ansetts tillräcklig för att periodiska utbetalningar skattemässigt skall behandlas som livränta i samband med köp av egendom. Utredningen föreslog införandet av en fast tidsgräns på tio år för en årlig beskattning enligt reglerna om periodiskt understöd, men i den delen genomfördes inte skatteutredningens förslag. Likväl synes under senare år tidsgränsen tio år ha tillämpats i praxis. Av försiktighetsskäl bör tiden emellertid inte sättas under 11—12 år. För att vara helt på säkra sidan bör förhandsbesked begäras hos riksskatteverket, inte minst för att undvika onödiga skatteprocesser i lägre instanser''.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:08

Andersson anser också att det är lämpligt att begära förhandsbesked, om man i förväg vill försäkra sig om att utbetalningarna kommer att tas till beskattning som inkomst av tjänst. Osäkerheten angående livräntetidens längd tycks bero på att regeringsrätten antas göra en bedömning i varje enskilt fall mot bakgrund av säljarens ålder, hälsotillstånd och omständigheterna i övrigt. Den omständigheten att utbetalningar under 10—13 år betraktats som livränta skulle alltså inte behöva innebära avsteg från principen att livränta förutsätter en *livsvarig* rätt. Vad som förefaller mig märkligt i Anderssons argumentering återfinns i följande citat:

''En periodisk utbetalning under så lång tid som 10—13 år kan med hänsyn till säljarens höga ålder och ohälsa anses utgöra en verklig livränta. Stöd för ett sådant resonemang och för övrigt i viss mån även för rättspraxis på nu ifrågavarande område kan man finna i den till lagen om statlig förmögenhetsskatt fogade kapitaliseringstabellen III. Den visar att kapitalvärdet av en livsvarig livränta på 1 krona om året för en person, som uppnått en ålder av 59—61 år, är 11 kronor, dvs 11 gånger så stort som årsbeloppet. Har personen ifråga uppnått en ålder av 62—64 år, är värdet bara 10 gånger så stort etc. Årliga utbetalningar till säljare i de angivna åldersgrupperna borde därför i princip kunna godtas som med livränta jämförligt vederlag om utbetalningarna sker under 11 respektive 10 år etc. I vart fall bör detta vara fallet om man till de angivna talen lägger 1 år och således spränger ramarna för de kalkyler som ligger till grund för kapitaliseringstabellen''.

För att Anderssons argumentering skall vara ''matematiskt'' korrekt måste man utgå från förutsättningen att diskonteringsräntan är 0%. Att så icke är fallet framgår både av lagtexten och den till lagen om förmögenhetsskatt fogade tabellen II. I själva verket är tabellerna II och III konstruerade med ledning av räntesats om 5% jämte (för tabell III) vissa antaganden om kvarstående livslängd. För båda tabellerna gäller matematiskt sett följande samband, där K anger kapitalvärdet av en årlig livränta om 1 kr som utgår under ? år (tabell II) eller som med hänsyn tagen till nu uppnådd ålder antas komma att utgå under n år (tabell III):

$$K = \frac{1-1{,}05^{-n}}{0{,}05}$$

Av tabell II framgår att en årlig förmån om 1 krona som utgår i 14 eller 15 år har kapitalvärdet 10 kronor. Av tabell III kan utläsas att motsvarande kapitalvärde erhålls för en *livsvarig* livränta om 1 kr då personen uppnått en ålder av 62—64 år. Slutsatsen blir följaktligen att denna person förutsätts ha en kvarstående livslängd om 14—15 år. Det är alltså inte så att ramarna för de kalkyler som läggs till grund för kapitaliseringstabellerna ''sprängs'', om man lägger 1 år till kapitalvärdet, dvs antalet årsbelopp som utgår ökat med 1 år.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:08

Tabell II utvisande kapitalvärdet av en under nedanstående antal år utgående ränta (avkomst, förmån) på 1 krona. Tiden avrundas nedåt till helt antal år.

Antal år	Kapitalvärde
—4	hela det sammanlagda räntebeloppet
5	4
6	5
7— 8	6
9	7
10—11	8
12—13	9
14—15	10
16—17	11
18—20	12
21—23	13
24—26	14
27—30	15
31—35	16
36—42	17
43—53	18
54—75	19
76—	20

Tabell III utvisande kapitalvärdet av en livsvarig livränta på 1 krona om året. Uppnådd ålder avrundas nedåt till helt antal år.

Ålder	Kapitalvärde
0— 13	19
14— 26	18
27— 34	17
35— 40	16
41— 46	15
47— 50	14
51— 54	13
55— 58	12
59— 61	11
62— 64	10
65— 67	9
68— 71	8
72— 74	7
75— 77	6
78— 81	5
82— 85	4
86— 89	3
90— 95	2
96—103	1
104—	0

För en person som nu är 50 år har en livsvarig livränta om 1 krona ett kapitalvärde om 14 kronor (se tabell III). Av tabell II kan utläsas att denna person har en sannolik kvarstående livslängd om 24—26 år. Därmed är också sagt att i praxis godtagna livränteutbetalningar under 10—15 år för personer i åldern 50—60 år knappast ger uttryck för principen att begreppet livränta måste förutsätta en l i v s v a r i g rätt. Den till lagen om statlig förmögenhetsskatt fogade kapitaliseringstabellen III ger i vart fall föga stöd för en sådan förutsättning, eftersom sannolik kvarstående livslängd enligt denna tabell (vida) överstiger godtagna livränteperioder.

Slutligen: vad vore inte att vinna på en fast tidsgräns — 10 år? — beträffande livräntetidens längd! De rättsliga och ekonomiska aspekterna på egendomslivränta är väl tillräckligt krångliga ändå?

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:08

Skattejurist/Ekonom till Revisionsbyrå

Einar Larsson Revisionsbyrå AB är en medelstor revisionsbyå i Stockholm med ett trettiotal anställda. Våra klienter är av varierande storlek från börsnoterade företag till fåmansföretag. Vi samarbetar med den internationella revisionsbyrån Moore, Stephens & Co.

För ledningen av revisionsbyråns aktiviteter inom skatteområdet söker vi en skattejurist/ekonom.

Du skall bl a svara för aktiviteterna

— analys av våra klienters skattesituation även internationellt inklusive rådgivning och skatteplanering
— information inom byrån och till klientkretsen om skattelagstiftning och praxis
— utredningar i samband med företagsöverlåtelser och generationsskiften

Därutöver skall Du vara vårt stöd vid den fortlöpande bedömningen av våra klienters skatteförhållanden.

Vi erbjuder Dig stimulerande arbetsuppgifter och Du kan bidraga till en positiv utveckling av vår byrå.

Ring gärna auktoriserade revisorerna Jan Åke Magnuson eller Christer Dahlström, telefon 08/63 06 65, för en diskussion om denna befattning kan vara något för Dig.

Sedvanliga ansökningshandlingar sänds till:

Einar Larssons Revisionsbyrå AB
Auktoriserade Revisorer
Kampementsgatan 14, 115 38 Stockholm

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:08